

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus VII. An excommunicatus lucretur fructus beneficii?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

ARTICULUS VII.

An excommunicatus lucretur fructus beneficii?

1953 **S**upponend. exproventibus Ecclesiasticis alios esse, qui competunt beneficium habenti; alios, qui tanquam merces, & stipendium redduntur quotidie peragentibus divina officia, vocanturque distributiones quotidianæ; ita Covar. apud Gibalin. D. 7. q. 7. n. 51. qui ait nomine *fructuum Ecclesiasticorum*, si laxè sumantur, venire non tantum redditus ex beneficio, sed etiam pensiones, & quotidianas distributiones, decimas, oblationes, & elemosynas, ac quidquid quomocumque acquiritur titulo Canonico: revera enim sunt proventus Ecclesiastici; & vocantur improprie beneficia manualia: in stricta tamen acceptione non veniunt nomine fructuum, nisi proventus præbendarum, non autem quotidiana stipendia; Quia jus ad hæc non est strictè beneficium; ergo nec dictæ distributiones strictè dici possunt *fructus beneficii*; quibus positis, quæstio est, an excommunicatio major etiam privet fructibus Ecclesiasticis? Quia in re **R. I.** si beneficium accepisti tempore, quo excommunicatus eras, cum acquisitio fuerit nulla, etiam jus nullum te habere ad fructus beneficii. Hoc intellige de excommunicato vitando; nam de tolerato discurrendum est secundum dicta jam sæpius; si tamen judicasti, te verum habere titulum beneficii, & fructus ejus bonâ fide percepisti, non es obligatus restituere, nisi quantum de illis adhuc extat vel in se, vel in eo, quo factus es ditior; ita Suarez, Coninch, & Layman, quos citat & sequitur Castropalaus p. 11. n. 1. in fine, quia tunc processisti ex possessione munitâ existimato titulo, & bonâ fide. Sed

1954 **Q**uæres 1. an excommunicatio major ipso jure privet fructibus? **R.** quod affirmativam sequatur Guttier. Suarez, Garcia, & alii apud Castropalaum 1. quia in c. *Pastoralis*, §. *verum*, de appellation: dicitur, quod illi proventus Ecclesiastici merito subtrahantur, cui Ecclesia communicatio denegatur, ex quo textu patet, revera privari excommunicatum fructibus beneficii; ubi notant, quod Pontifex comparer subtractionem fructuum cum carentia communionis; sed hanc habent excommunicati vitandi ipso jure; ergo & illam, 2. quia

Pontifex ibidem dicit hanc subtractionem non impediri per appellationem, quod tamen fallum esset, si non esset contracta ipso facto: Gibalinus tamen disc. 7. q. 7. n. 52. docet illis privari, solum post sententiam Judicis. Idem tanquam verius sequitur Castropalaus cit. n. 4. Glossa, Valquez, Coninch, Hurtado, Layman & Sanchez. Ratio horum est; quia talis subtractionis probatur incurri ipso facto per illum textum juris. Nam in c. *Pastoralis* cit. non dicitur, *subtractos esse*, sed *merito subtrahi*, quod significat actionem Judicis. Deinde si ipso facto subtracti essent, malè Episcopo quærenti, num tali subtrahendi fructus, respondisset Pontifex, *merito subtrahi*, si jam subtracti sint. Ex quo patet ad primam rationem sententiæ contrariæ.

Cœterum; illa comparatio subtractionis, cum carentia communionis, non fit, ut habeant se eodem modo in omnibus. Carentia enim communionis est excommunicationi denuntiata necessaria, non autem subtractio fructuum; sunt enim nonnulli excommunicati, qui privantur communionem fidelium, non autem fructibus, ut notat Gibalinus cit. n. 54. Ad 2. rationem **R.** non semper inferri effectum aliquem induci ipso facto, cum in jure dicitur, *non impediri per appellationem*. Sensus enim est, quod Judex ab actu suo non impediatur per appellationem, quod fit, si scilicet legitima non esset, aut etiam contra legitimam specialiter cavetur, & hanc sententiam etiam probabilem; & tutam in praxi, censet Leander cit.

Ex hoc inferes cum Gibalino cit. n. 54. 1951 §. *cum itaque*, excommunicatum vitandum, omnes fructus sui beneficii prius legitime obtenti, quos durante excommunicatione percipit, facere suos (nisi aliud ferat sententia excommunicationis) quam diu non privatur illis per sententiam Judicis. Nam ipso facto non privatur illis secundum dicta: adunt Hurtado D. 6. de excommunic. diff. 1. & Suarez, quod licet extaret jus aliquod, talem excommunicatum ipso facto privans fructibus dictis, et tamen nunc derogatum sit contrariâ consuetudine; sic ut nec Judex privatus, stante hac consuetudine, possit ejusmodi excommunicatum privare fructibus, jam perceptis, aut percipiendis.

Imò si per se, vel per alium administrat 1957 officium suum, propter quod habet beneficium,

ficium, probabilius est juxta Gibalin. cit. n. 55. quod, licet peccet ingerendo se divinis, tamen valide recipiat stipendia, sic possessor malæ fidei valide accipit mercedem laboris à se impensi circa rem iniquè detentam, ut habet Petrus Navarra, Henriquez, Sanchez, & alii; ex quo sequitur, quod habens beneficium simplex, obligans tamen ad horas Canonicas recitandas privatim, licet excommunicatus sit, omnino capiet fructus illius beneficii; ita Vasquez, de benefic. c. 4. §. 3. n. 229. quod idem de suspenso dixit Navarrus, c. 27. n. 160. quos citat, & sequitur Gibalin. cit.

1958 Sive autem supponas excommunicatum privari fructibus beneficii primò post sententiam Judicis, sive ipso facto; probabilius tamen est; illum posse frui fructibus sui beneficii, sin ipse non dormit in contumacia, nec per ipsum ster, ab excommunicatione liberari; ita Layman, & alii quia talis non manet culpabiliter in censura; hæc autem poena est solum in eos, qui sunt in excommunicatione cum mora culpabili; non enim oritur ex natura censuræ; aliàs induceret eam ipso facto. Deinde quia talis poena, in hac hypothese, est solum secundarius effectus censuræ; non est autem necessarium, ut semper habeat omnes tales effectus, saltem, de quibus prudenter præsumi potest, quod illos legislator hic & nunc nolit; sed in hoc casu id de isto effectu prudenter præsumi potest ex benignitate Ecclesiæ; ergo: contrarium tamen tenet Castropalaus p. 11. n. 14. quamvis n. 13. cum Suarez existimet, omnes fructus beneficii à tali judice restituendos esse excommunicato à tempore absolutionis injustè dilata.

1959 Sin excommunicatus sit egens, juxta Gibalinum n. 58. probabile est, quod possit sibi retinere partem fructuum, quibus aliàs sive ipso jure, sive sententiâ Judicis privaretur; potest enim hoc ipsum in tali statu capere titulo cleemosynæ, cum alioquin aliis pauperibus dandum esset. Unde in tali casu Ecclesia non censetur invita; aliud enim est, quod suos ministros non obliget, ut ejusmodi excommunicatos aliat; aliud, quod molestè ferat, si sibi ob egestatem clanculum aliquid surripiant; primum verum est, sin ipsi non impediant liberationem à censura; non verò secundum.

1960 Quæres 2. an privatio fructuum affi-

ciat quemlibet excommunicatum? R. quod afficiat quemlibet vitandum, saltem post sententiam Judicis, si lata sit excommunicatio per sententiam; non verò si à jure: ratio est, quia vitandus, etiam perentibus aliis, peragere nequit officium, propter quod dantur fructus beneficii, nisi officium agat per alium; hoc enim sonat simplicem commissionem, non verò jurisdictionem. Deinde c. *pastoralis*, loquitur tantum de excommunicato per sententiam: secus dicendum est de excommunicato tolerato; hic enim etiam potest officium peragere per alium; vel per se ad aliorum petitionem. Sic Gibalinus n. 59. cum quo dicendum ulterius, non amitti fructus beneficii, Creditoribus assignati, subsequente excommunicatione beneficiati, esto stante excommunicatione illis per expressam sententiam privetur, si sermo sit de acquisitis ante excommunicationem; nam peccatum debitoris superveniens non debet afferre præjudicium creditori in illis, quorum jus ante illud erat penes debitorem; Secus si sermo sit de fructibus, quos primò lucraturus erat, nisi expressè excipiatur præjudicium Creditoris. Nam assignatio per debitorem facta non stat, nisi supposito jure, in illos fructus; hoc autem ei impeditur per supervenientem excommunicationem posita sententiâ Judicis; ergo.

Quæres 3. ad quid nihilominus teneatur Clericus privatus fructibus sui beneficii? R. quod teneatur. 1. ad onera personalia, ne scilicet ex sua malitia fructum habeat. 2. Ad onera realia affixa rei, quam excommunicatio non tollit ex eadem ratione; & ideo in c. *Si verè*, 34. de sent. excom. dicitur: *Ab excommunicatis exigi, & recipi posse, quod debetur*; ubi redditur ratio à Pontifice, quia aliàs *videremini Vos* (nimirum non excommunicati) *damnum ex penitentia, ipsi verò præmium, ex contumacia reportare: cum ad hoc debitum exsolvendum ipsi vobis mancant obligati, & ab excommunicatis exigi possit, & recipi, quod debetur*. Est autem cautum in jure, quod si quisquam per terram hæreticorum, aut quorumlibet excommunicatorum, transierit, necessaria emere ac recipere poterit ab eisdem. Præterea si paterfamilias domus excommunicationis sententiâ fuerit innodatus, à participatione illius familia excusatur. Licet ergo Dux Venerorum, Dominus navium, *sicquam paterfamilias domus*, in excom-

municatione persistat; *Vos tamen tanquam ipsius familiam, dum in navibus ejus fueritis, ipsius excommunicatio non continget, & excusabiles eritis apud Deum, si in excommunicatorum navibus existentes, cum dolore cordis, sub spe penitentia, communicaveritis ipsis, in quibus eorum communicationem non poteritis evitare.* Ratio enim oneris oritur ex re, cui affigitur; unde per oppositum non tenetur ad onera realia rei, quam tollit excommunicatio, sic Gibalin. n. 61. hinc non tenetur solvere pensiones impositas beneficio; hæ enim sunt annexæ fructibus, qui supponuntur sublati Suarez D. 13. de cens. sect. 2. n. 24. idem est de alio quocunque subsidio fructibus annexo; tunc enim petendum est ab eo, qui fructus capit. Neque Superior tenetur excommunicatum contumacem sustentare de fructibus beneficii, si labore egestate; ipse enim tunc in causa illius est, licet possit aliquam illi partem dictorum fructuum, tanquam pauperi, applicare; Filiucius tr. 12. c. 5. q. 6. n. 136.

1962 Quæres 4. an in dicto casu nomen *fructus* strictè, vel amplè sit accipiendum? Respondet Leander q. 35. debere sumi *late*, pro quolibet proventu Ecclesiastico, & titulo spirituali, redundante in illum ex bonis Ecclesiæ, asserens, id velle Innocent. III. in c. *Pastoralis s. Verum*, de appellat. & cum eo omnes Doctores; verba dicti c. sunt: *illi proventus Ecclesiastici merito subtrahantur, cui Ecclesia communio denegatur.* Notandum tamen, licet nomen *fructus* sumeretur amplè; sub eo tamen non venire fructus patrimoniales, etiam si assignati sint in titulum ordinationis; quia ejusmodi patrimonium manet merè temporale; nec sit spirituale, etiam per indirectam connexionem; sic Glossa in c. Tuis, 23. de præbend. & ibid. Panormit. n. 6. & 8. Colligitur ex Trid. Sess. 21. c. 2. de reform. ubi Clericus de consensu Episcopi permittitur illud alienare, si ei de beneficio legitime provisum sit.

1963 Quæres 5. ad quem pertineant fructus, quibus excommunicatus privatur? R. 1. si privatur distributionibus quotidianis, quia non peragit suum officium, cum prohibitus sit; eas pertinere ad illos, ad quos propter quamcunque absentiam, aut non residentiam pertinerent, jure accrescendi, vel decrescendi; sic Alterius, & alii, quos citat, & sequitur Gibalinus q. 7. n. 63. qui addit, illos fructus, vel distributiones, quæ

dabantur Dignitatibus, vel Personatibus, ratione certi servitii in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata, applicandas esse vel fabricæ Ecclesiæ, si indigeat; vel alteri loco pio, ex arbitrio Ordinarii, ut sit propter absentiam, vel non impletionem debiti servitii, ut habetur in Trid. Sess. 22. c. 3. de reform. fructus autem grossos, qui scilicet nascuntur ex beneficio, quàm diu excommunicatus illis privatus manet, convertendos esse in utilitatem Ecclesiæ, constituto alio, qui assignato stipendio, curam gerat ejus Ecclesiæ; si verò excommunicatus habeat Coadjutorem, etiam cum jure successione, ei cedere fructus; tunc enim ita se habet, ac si nullus esset coadjutus, quamvis applicari quoque debeat aliquid ad sustentanda onera beneficio imposita, & alia opera pia, v. g. in sustentationem pauperum, saltem in quantitate, quam aliàs à beneficio accepissent; ita Suarez, & Garcia apud Gibalin. Disq. 7. q. 7. n. 63. in fine.

Quæres 6. an excommunicatus alii-1964 quando possit repetere fructus, quibus privatus est? R. posse, si excommunicatio fuit in re invalida; licet valida, existimatione; nam eo casu licet fructus capere, & amissos recuperare, vel ab eo, qui percepit, vel à iudice, qui in alterius utilitatem applicari jussit. Aliud censent Authores de distributionibus quotidianis; nam illas volunt aliqui repetendas esse à iudice, qui sententiam iniquam tulit; ita Suarez, & Filiuc. apud Gibalinum cit. qui tamen sentit repetendas prius ab iis, qui perceperunt. Quia tunc in eos jus fuit revocabiliter translatum, ut sit, cum quis inculpabiliter abest officio; Clericus autem inculpabiliter abest officio, cum abest ob talem excommunicationem.

Dices: Judex, qui tulit iniquam sen-1965 tentiam, puniri potest; ergo ab illo repetendæ sunt dictæ distributiones. R. cum dist. anteced. & C. si ostenditur, quod illam sententiam injustè tulerit; secus, N. ita c. 1. de re judicata in 6. ubi dicitur, quod *Judex, qui contra justitiam, & contra conscientiam aliquid in judicio fecerit in gravamen partis, per gratiam, vel sordes, condemnandus sit parte læsa in astimationem litis.* Nam contra Judicem ex officio agentem nunquam præsumenda est iniquitas, nisi convincatur, c. *Abste*, 11. q. 3. ubi Anterus Papa, scribens ad Episcopos Hispaniæ, *abste*, inquit, *ut quidquam sinistrum de his arbitrentur, qui*

Apostolico gradui succedentes, Christi corpus, sacro ore, conficiunt, &c. hinc cum in iure dicitur: injustam sententiam potius obesse ferenti, quam injuriam passo, intellige, cum fertur injuste.

ARTICULUS VIII.

An, & qualiter excommunicatio major privet habilitate conferendi beneficia?

1966 **Q**uestio est, an omnis excommunicatus, excommunicatione majori, reddatur inhabilis ad valide, & licite conferendum alteri beneficium? *R. I.* id verum esse de excommunicato vitando, 1. per c. *unicum*, ne Sede vacante, in 6. c. *diversitate*, 6. de concess. *præb.* ex c. *Tanta*, 18. de excessib. *Prælator.* ubi dicitur, *quando collatio communiter ad Episcopum & Capitulum pertinet, uno ipsorum effecto inhabili, alterum conferre;* id, quod etiam colligitur ex c. *quia* 4. ubi habetur, non servantem interdictum, suspensum esse ab officio, beneficio, & omni jurisdictione. Deinde, quia excommunicatus vitandus privatus est jurisdictione, consequenter ejus exercitio; collatio autem beneficii est actus jurisdictionis; ergo. *Ma.* constabit ex n. 1976. *min.* ex Glossa communi in c. *cum inter* de elect. *V. de talibus*, apud Leandrum D. 10. q. 1. hoc autem in excommunicato tolerato non procedit; cum ejus acta in favorem fidelium valeant, post Concilium Constantiense, ut *supr.* diximus, & patebit in seq. Si tamen sponte se ingereret, & non requisitus, secundum alibi dicta peccaret.

1967 **Q**uæ diximus de excommunicato vitando, vera sunt, si vel unus sit ex Collatoribus talis, cum collatio est penes plures, Leander cit. q. 6. idem est de jurisdictione eligendi quoad excommunicatum vitandum, quod diximus de jurisdictione conferendi, ex c. *cum inter*, 1. de elect. ubi hoc dicitur de electione à suspensis, quod Glossa apud Leand. cit. extendit etiam ad excommunicatos; cum beneficiorum collatio, æquè ac electio sit actus jurisdictionis, quæ privatum dicemus talem infra à n. 1976. Hinc electio facta ab excommunicato vitando, cujus suffragium necessarium est, ut colligitur ex casu in c. *ad probandum*, 24. de sent. & re judic. ubi sententia per Judices delegatos, ex omnibus si unus excommunicatus fuit, lata, *infirmata dicitur;* Secus, si ejus suffragium non sit necessari-

um, vel non fuerit scienter admittus; quamvis idem affirmat Gaspar Hurtado contra Leand. q. 10. esto scienter admittus fuerit. Electio autem summi Pontificis valida est, licet fiat electoribus excommunicatis, ex *Clem. Romani, §. Cæterum*, de elect.

1968 **U**terior dubitatio est 1. an presentatio ad beneficium Ecclesiæ, à Patrono Laico, sed excommunicato vitando, licite fiat? *R. negativè;* quia non potest fieri sine communicatione Ecclesiastica. Sic Suarez D. 14. l. 2. n. 21. & alii: siverò presentator sit Clericus, negat illam valere Leander q. 15. quia tunc habet vim electionis, arg. c. *cum autem*, c. *nobis*, c. *penult.* de jure Patron: & hoc jus presentandi habet Clericus ratione beneficii, vel dignitatis Ecclesiasticæ, quo, dum excommunicatus est vitandus, privatur. Si enim Episcopus dictam presentationem Laici admittat (quamvis id licite non possit, ne communicet cum excommunicato vitando) & persona presentata digna sit, valida erit, etiam quoad institutionem & collationem; esto *Hurtadus, Vasquez, & Covar.* velint ejusmodi presentationem invalidam esse. Ratio autem prioris est, quia Laicus non presentat *ex officio*, sed, ut quid ad suum patrimonium spectans, quod valide administrare potest etiam excommunicatus non toleratus. Est enim tantum expressio voluntatis, quod non est quid juris, sed facti. Ex hoc patet ratio discriminis inter Patronum Clericum & Laicum. 1. quia hujus presentatio non habet vim electionis, atque nihil juris confert, sed est tantum mera nominatio personæ, ab Episcopo instituendæ, in cujus institutione relinquit totalem dispositionem beneficii, c. *quoniam*, de jure patron. 2. quia ejus presentatio non est principium proximum, nec dat jus ad actus excommunicato vitatos. Nam Laicus non habet potestatem conferendi jus spirituale; secus est de Clerico. Unde cum hic presentat, presentatus non accipit totale jus ab Episcopo, sed partialiter à Clerico. Cæterum, cum supposita presentatione facta à Laico excommunicato, totum jus sit ab Episcopo, si is nolit, ut talis presentatio in re effectum habeat, potest; quod verum est, licet presentatus dignus sit; quia non tenetur ei communicare, presentationem ejus recipiendo.

Dubitatio est 2. quid dicendum de ad-
1969
missione, vel sumptione beneficii legitime
collati,